

Motion till riksdagen 2012/13:N237

av **Penilla Gunther (KD)**

Uppdaterad upphovsrätt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över upphovsrättslagstiftningen för konstnärligt skapande så att den står i överensstämmelse med de tekniska innovationer som tillkommit efter 1886.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över upphovsrättslagstiftningen för konstnärligt skapande i fråga om skyddstiden för verket efter upphovsmannens död.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om se över möjligheterna till att Sverige verkar för att i EU harmonisera upphovsreglerna för konstnärligt skapande.

Motivering

Upphovsrätten för konstnärligt skapande behöver revideras. Dess syfte är att ge upphovsmannen skälig ersättning och kontroll, för att man ska kunna leva på det man gör. Det finns dock inga logiska skäl för att upphovsrätten ska gälla 70 år efter upphovsmannens död. Då är det snarare andra som lever på det personen har skapat.

De som skapar text, musik, visuell konst och liknande ska kunna leva på sitt skapande. I vart fall ska det som de skapar komma dem själva till godo (ekonomisk rätt) och inte utnyttjas av andra, i värsta fall på tvären mot upphovsmannens vilja och värderingar (ideell rätt).

Det är dock värt att lägga märke till att upphovsrätten är baserad på sociala överenskommelser och inte på naturrätten. Det finns heller inga klara värderingar som nödvändiggör en viss utformning av upphovsrätten inom den juridisk-kristna idétraditionen, inom humanismen eller inom någon annan klassisk religion eller filosofisk tradition.

Fel! Okänt namn på

Upphovsrätten liknar i så mening trafikreglerna. Det är nödvändigt för vår samvaro i trafiken att alla kör på samma sida av vägen, men att det ska vara just höger sida är inte rotat i någon absolut princip. Länder med vänstertrafik är inte moraliskt klandervärda. Upphovsrättens gestaltning styrs alltså bäst av praktiska hänsyn, inte moraliska absoluter.

Det har höjts röster för att upphovsrätten ska avskaffas helt, liksom all immaterialrätt. Detta är varken praktiskt genomförbart eller önskvärt. Däremot är det fullt rimligt att se över just dess gestaltning. Om vi jämför upphovsrätt med patent, något som gjorts i debatten för att legitimera dess roll, finns det ett par viktiga skillnader:

- ? Upphovsrätt ges per automatik om man skapat något med verkshöjd. Patent ges bara om man ansökt och fått sin ansökan godkänd.
- ? Upphovsrätt gäller vanligen under hela upphovsmannens livstid och intill utgången av det sjuttionde året efter hans eller hennes död. Patent varar normalt 20 år, från det datum då man ansökte om att få patentet. Fotografier och filmer har heller inte samma skyddstid.

Att konstnärliga verk har så skilda riktlinjer från tekniska innovationer bevisar tydligt att de regler som finns är just resultatet av praktiskt motiverade överenskommelser och inte absoluta moraliska principer.

Den tekniska utvecklingen har medfört att mänsklig kommunikation sker med helt andra hastigheter och under helt andra villkor, jämfört med då dagens upphovsrätt tillkom i och med Bernkonventionen 1886. Förutom att musik i dag kan spridas via internet har bland annat televisionsapparater för överföring av rörliga färgbilder tillkommit under perioden fram till 2012.

För att i någon mån anpassa upphovsrätten till dagens situation bör regeringen se över möjligheterna att anpassa upphovsrättslagstiftningen till de förutsättningar som modern teknik medför, att se över skyddstiden för verket efter upphovsmannens död samt att verka för en harmonisering av reglerna för immaterialrätt inom EU.

Stockholm den 3 oktober 2012

Penilla Gunther (KD)